

SIMPOZION

„125 DE ANI DE LA NAȘTEREA GEOGRAFULUI NICOLAE ORGHIDAN”

Orașul Brașov este purtătorul unor valoroase tradiții în învățământul geografic. În jurul celor mai de seamă școli brașovene, în secolul al XX-lea s-au afirmat personalități ce au știut să asocieze unei eminente activități didactice și o rodnică activitate științifică, depășind de multe ori orizontul și interesul local.

Timpul (a doua jumătate a secolului al XX-lea), însă, a așternut uitarea. Muzeul „Casa Mureșenilor”, în colaborare cu Inspectoratul Școlar al Județului Brașov și cu alte foruri din *Civitas Coronensis*, a inițiat redescoperirea acestor cărțurari, dedicând în fiecare an, la mijloc de noiembrie, o mică sesiune de comunicări, chemate să aducă la lumina zilelor noastre, uneori și din amintiri proprii, personalitatea și meritele celui evocat. A fost stimulată, în acest scop, și contribuția unor geografi brașoveni. Spre a marca o necesară continuitate, la fiecare manifestare comemorativă sunt invitați și elevii din județ, distinși la Olimpiada Națională de Geografie, împreună cu îndrumătorii lor, cărora, deopotrivă, li se oferă premii în reviste geografice („National Geographic”, „Atlas”).

Prima manifestare, desfășurată în cadrul atât de adecvat al Muzeului Mureșenilor, a fost dedicată profesorului Nicolae Orghidan, la împlinirea a 125 de ani de la nașterea sa. De activitatea lui este legată revigorarea învățământului geografic românesc, în Brașov, după 1919. Unele din primele sale contribuții științifice din orizontul local sunt consemnate în revista „Țara Bârsei”. Activitatea științifică îi va fi încununată, la vârsta senectuții, după o minuțioasă cercetare de teren, de lucrările consacrate văilor transversale și Munților Perșani.

În paginile ce urmează sunt consemnate comunicările rostite cu acest prilej, regretând că din lipsă de spațiu nu au putut fi incluse și imaginile proiectate, chemate să ilustreze regiunile studiate de geograful înaintaș.

În anul 2007, la cea de a doua reuniune, ce tinde să devină o tradiție, va fi evocată, la împlinirea a 130 de ani de la naștere, personalitatea profesorului Heinrich Wachner, distins naturalist și geograf, cercetător al ținutului Bârsei (Ș.D.).

Opera geografică a lui Nicolae Orghidan

- (1909-1910), *Urme de ghetari în Munții Rodnei. Valea Bistricioarei*, în „Anuarul de geografie și antropogeografie”, Universitatea București, I.
- (1925), *Excursiuni în împrejurimile Brașovului*, în „Anuarul Liceului de fete «Principesa Elena»”, Brașov, V (1923-1924), pp. 40-64.
- (1929 a), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Platforma Poiana Mărului*, în „Țara Bârsei”, Brașov, I, 1, pp. 60-76.
- (1929 b), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Basinul Vlădeni*, în „Țara Bârsei”, Brașov, I, 2, pp. 147-164.
- (1929 c), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Defileul dela Racoșul de Jos*, în „Țara Bârsei”, Brașov, I, 3, pp. 226-249.
- (1930 a), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Basinul Târgul-Săcuiesc*, în „Țara Bârsei”, Brașov, II, 2, pp. 135-144.
- (1930 b), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Basinul Târgul-Săcuiesc (continuare)*, în „Țara Bârsei”, Brașov, II, 3, pp. 220-233.
- (1931 a), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Valea superioară a Oltului*, în „Țara Bârsei”, Brașov, III, 2, pp. 118-124.
- (1931 b), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Valea superioară a Oltului (continuare)*, în „Țara Bârsei”, Brașov, III, 3, pp. 223-233.
- (1931 c), *Observațiuni morfologice în regiunea Brașovului. Valea superioară a Oltului (continuare)*, în „Țara Bârsei”, Brașov, III, 5, pp. 413-426.
- (1931 d), *Observațiuni morfologice în Buceci*, în „Lucrările Institutului de Geografie”, Universitatea Cluj, IV (1928-1929), pp. 247-265.
- (1932), *Prin munții Buzăului*, în „Țara Bârsei”, Brașov, IV, 4, pp. 314-326.
- (1933 a), *Urme de ghetari pe Siriu*, în BSRRG, București, LI (1932), pp. 292-294.
- (1933 b), *O excursie în regiunea Brașovului*, în BSRRG, București, LI (1932), pp. 354-359.
- (1933 c), *Regiunea Brașovului. Considerațiuni asupra reliefului*, în „Țara Bârsei”, Brașov, V, 5, pp. 416-424.
- (1936), *Branul (considerațiuni morfologice)*, în BSRRG, București, LIV (1935), pp. 110-131.
- (1937), *Munții Baraolt*, în *Omagiu lui Constantin Kirițescu*, București, Ed. Cartea Românească, pp. 640-660.
- (1940), *Observațiuni morfologice pe marginea ardeleană a Munților Vrancei. Covasna și împrejurimile ei*, în BSRRG, București, LVIII (1939), pp. 125-137.
- (1959, 1961), *Branul în lumina toponimiei* (în colaborare cu G. Giuglea), în „Cercetări lingvistice”, București, IV și VI.
- (1962-1963), *Bazinul Văii Casimcei*, în „Lucrările Institutului de Speologie «Emil Racoviță»”, București.
- (1965 a), *Munții Perșani. Observații geomorfologice cu privire specială asupra Văii Oltului*, în SCGGG – Geografie, București, XII, 1, pp. 25-46.
- (1965 b), *Munții Perșani*, în „Natura”, Seria Geografie-Geologie, București, XVII, 4, pp. 74-78.
- (1966), *Dunărea și Porțile de Fier*, în SCGGG – Geografie, XIII, 2.
- (1967), *Observații asupra carstului din Bazinul Casimcei*, în „Natura”, Seria Geografie-Geologie, București, XIX, 1, pp. 34-43.
- (1968), *Școala geografică românească formată de Simion Mehedinți*, în: Simion Mehedinți, *Opere alese*, București, Editura Științifică, pp. 67-83.
- (1969), *Văile transversale din România. Studiu geomorfologic*, București, Editura Academiei, 188 p.

Șerban DRAGOMIRESCU

**UN CĂRTURAR BRAȘOVEAN UITAT
NICOLAE ORGHIDAN
(1881-1967)**

În toamna anului 1981, Casa Corpului Didactic din Brașov, spre cinstea geografilor locului, a inițiat omagierea memoriei profesorului Nicolae Orghidan, distins cărturar brașovean, devotat slujitor al învățământului geografic, la împlinirea a 100 de ani de la nașterea sa. Într-o sală plină a Casei, adăpostită pe atunci de Liceul „Unirea”, în prezența unor membri ai familiei, printre care profesorul Traian Orghidan, fiul său, director al Institutului de Speologie „Emil Racoviță”, s-au rostit cuvinte de apreciere de către geografi locali și bucureșteni, dintre care unii au avut șansa de a-l fi cunoscut, de a fi colaborat cu el la amurgul vieții sale sau de a fi mers pe urmele studiilor lui din Țara Bârsei.

Au trecut de atunci 25 de ani, timp în care s-a așternut uitarea peste amintirea acestui vrednic geograf, de o exemplară discreție și modestie. Împlinirea a 125 de ani de la nașterea sa, precum și apariția noii serii a revistei „Țara Bârsei” sunt un prilej binevenit de a evoca personalitatea sa, căci la prestigiul acesteia, în perioada interbelică, a contribuit, prin publicarea unor materiale geografice, cu precădere geomorfologice, din orizontul local. Mă simt dator a-l evoca pentru că am avut privilegiul de a-l fi cunoscut în ultimii săi ani de viață și de a fi sprijinit, dimpreună cu Eugen Nedelcu, publicarea unora din rezultatele cercetărilor întreprinse de-a lungul deceniilor, pe care – dintr-o rigoare științifică exagerată – nu le încredința tiparului decât după o exigentă verificare.

Nicolae Orghidan, descendent dintr-o cunoscută stirpe de comercianți brașoveni, purtând cu fală acest nume – de obârșie sud-dunăreană –, s-a născut în orașul de la poalele Tâmppei, la 6 decembrie 1881, de chiar ziua Sfântului Ierarh Nicolae. După absolvirea cursurilor Liceului „Andrei Șaguna”, școală de elită a Brașovului, în 1901 trecea Carpații și, asemeni multor tineri români ardeleni cu tragere de inimă pentru învățătură, se îndrepta spre Universitatea din București. Era momentul când, la Facultatea de Litere și Filosofie, lui Simion Mehedinți – cu un doctorat susținut la Leipzig, la Friedrich Ratzel, întemeietorul antropogeografiei germane – i se încredința prima catedră din învățământul superior românesc. La 3 noiembrie 1901, în prezența lui Titu Maiorescu, rostea disertația inaugurală *Obiectul geografiei*, moment ce consemnează, în România, începutul instituționalizat al învățământului geografic universitar.

Nicolae Orghidan, împreună cu Al. Dimitrescu-Aldem (1880-1917), prematur dispărut, cu Constantin Brătescu (1882-1945) și cu George Vâlsan (1885-1935), se afla în primele serii de studenți ai tânărului magistru, ce atrăgea prin ținuta academică, prin expunerea logică, argumentată a unei discipline hrănite până atunci, în învățământ, numai de memorizarea absurdă a unor nume, date, cifre. Între profesorii acestei generații se numărau și alte figuri ilustre ale Universității bucureștene: D. Onciul, Titu Maiorescu, N. Iorga, Gr. Tocilescu, Ovid Densușianu, Pompiliu Eliade ș.a. În 1905 obținea licența cu specialitatea principală geografie și secundară limba germană, pregătindu-se pentru o carieră didactică ce va fi lungă și prodigioasă. O bursă a Societății Române de Geografie pentru două semestre îi este acordată la Universitatea din Leipzig, unde se bucură de îndrumările reputatului geomorfolog Albrecht Penck. Cursurile urmate, excursiile făcute în Alpi îi orientează preocupările științifice spre geomorfologie, spre studiul reliefului. Patru ani mai târziu, în 1909, susținea examenul de capacitate, cu rezultate strălucite, în fața comisiei prezidate de Simion Mehedinți. Din această epocă de început, pe baza experienței dobândite, datează și prima sa contribuție științifică, *Urme de ghețari în Munții Rodnei*, apărută în primul număr al „Anuarului de geografie și antropogeografie” (1910), considerată prima publicație științifică de profil a